

FAGLIG KOMMENTAR

Utvidet yrkesforbud?

Jobbmulighetene for dem som har mappe hos POT vil bli kraftig redusert dersom Forsvarsdepartementets forslag til ny sikkerhetslov blir vedtatt.

FORSVARSDepartementet (FD) ønsker å gi bestemmelsene om «rikets sikkerhet» nytt innhold, og å utvide gyldighetsområdet fra å omfatte militære bedrifter, militære institusjoner og sentralforvaltning, til også å omfatte kommunale- og statelige foretak generelt, 109 viktige bedrifter, samt enkelte andre organisasjoner. FD ønsker å gi den militære sikkerhetstjenesten rett til å overvåke ansatte i slike bedrifter, lytte på deres telefonsamtaler, kikke i deres post og e-mail, samt å innføre en ny skjerpert taushetsplikt.

Selvsagt må man ha en fornuftig taushetsplikt, og selvsagt må man ha et skikkelig personvern. Det er ikke det som er saken. Det dette dreier seg om er om personer som i dag er utestengt fra jobber i sentraladministrasjonen og andre statlige etater også skal stenges ute fra kommunale jobber fordi de er oppført i POTs registre. Mange offentlige og private etater, langt flere enn de fleste er klar over, praktiserer sikkerhetsklarering av søkere idag. Selve klareringen er det POTs registre som avgjør, og de som har fulgt med i avsløringene i forbindelse med Lund-kommisjonen vet hvor relevante grunner man kunne ha for å havne der. Når en person har havnet i arkivene utfra en ulovlig begrunnelse og dermed ikke blir klarert og ikke ansatt, hvem begår da en ulovlighet?

Vi har nå havnet i den merkelige situasjon at mens høyesterettsdommer Lund i spissen for en nokså samstemmig juridisk miljø betrakter den eksisterende praksis som illegitim, foreslår FD å utvide praksis også til kommunene med en utvidet definisjon av «rikets sikkerhet». Man kan jo lure på om dette er et mottiltak ut fra Stortingets kommende behandling av Lund-kommisjonen? Prøver FD nå å komme Stortinget i forkjøpet, med å innføre andre grunner for å utestenge bestemte søkere enn den gamle bestemmel-

sen om «rikets sikkerhet»? Hvorfor haster det plutselig så voldsomt? Høringsfristen er allerede utløpet, og antakelig er proposisjonsteksten allerede på det nærmeste klar. Skal vi tippe på Stortingsbehandling allerede i april? Trenger FD i en fart nye begrunnelser for å beholde registre i POT som Stortinget kan bestemme seg for å slette? Hvem skal ellers ansettende myndighet i en kommune henvende seg til for å få klarert en søker? Det må man forutsette at de vil bli pliktige til, ettersom de ellers vil kunne risikere å ansette en person som det er rimelig grunn til å anta ikke vil respektere utvidet taushetsplikt. Den som bestemmer at søkere til kommunale jobber må være sikkerhetsklarert bestemmer også hvem som ikke kan få dem.

Det er påtakelig hvor lite som har vært sagt og skrevet om hvordan de som har blitt ulovlig registrert har blitt møtt på arbeidsmarkedet. Mange har nok opplevd gjennom sta-

Det er påtakelig hvor lite som har vært sagt og skrevet om hvordan de som har blitt ulovlig registrert har blitt møtt på arbeidsmarkedet.

dig faglig oppgradering å gå fra «underkvalifisert», «feilkvalifisert», til «overkvalifisert», uten selv noen

gang å få bekreftet hvorfor. Det er påtakelig at det ikke pågår noen debatt om dette, og at arbeidstakerorganisasjoner ikke har tatt opp noen enkeltsaker. Jageland har uttalt at man skal ha slutt på ulovlig politisk registrering. Bør ikke fagbevegelsen kreve at behandlingen av denne loven utsettes, i det minste til Lund-kommisjonen er ferdigbehandlet i Stortinget? Burde man ikke først undersøke virkningen av eksisterende praksis? Hva mener LOs juridiske kontor, som skal ivareta lønnstakernes ansettelsesrettigheter?

LARS BORGERSRUD er historiker